

Да посрещнем нашите съседи с “Добре дошли в област Русе”

Най-големият пристанищен град на река Дунав и център на областта – Русе, посреща своите гости като европейската столица на България. Първите впечатления пораждаат асоциации за предприемчивия дух на Централна Европа, материализиран в неповторим архитектурен облик. Неокласицизъм, барок, готика, рококо, ренесанс, ампири и фен дьо сиекл създават хармонична еkleктика. Фасадите са изобилно декорирани с балкони, арки, ложи и корнизи. Върху тях се открояват скулптурни фигури, бюстове, гирлянди, монограми и гербове. Доходното здание и Паметникът на свободата са шедевори, чиято уникалност ги е превърнала в символи на града.

Тази европейска идентичност е наследена от епохата на 19 век, когато градът е в рамките на Османската империя и е център на Туна вилает (земите на юг от Дунава), управляван от Мидхат паша. С реформаторските си нагласи той допринася за утвърждаването на един от митовете на българската модернизация – „за първи път – в Русе“. Тук се откриват първите консулства, построена е първата железопътна линия Русе – Варна, свързала река Дунав с Черно море. Отварят врати първата частна банка, първото застрахователно дружество. Построена е първата метеорологична станция, инсталиран е първият асансьор, състояла се е първата кинопрожекция и мн. др. нововъведения, за които младата българска нация започва индустриалното си развитие.

Несъмнено Русе придобива такъв уникален профил поради стратегическото си географско разположение. То е забелязано още от римския император Веспасиан, който през I век от новата ера изгражда пристанищната крепост Сексагинта Пристис (Шестдесет кораба). Римското селище е седалище на флот на „Данубиус лимес Романа“ (Римска дунавска граница) с огромно значение за Римската империя. По-късно и в близост до останките на римския кастел възниква средновековният град Червен, който се превръща в една от най-значимите крепости на Втората българска държава. Името на днешния град Русе вероятно произлиза от латинското наименование на Червен – Russus. Най-ранното споменаване на това име като Руси е през 1380 г. в карта-пътеводител на поклонниците хаджи, отиващи в Йерусалим. В Османската империя градът е възстановен под името Русчук. Тук през втората половина на 19 век си дават среща едни от най-значимите дейци на национално-освободителното движение. Пантеонът на възрожденците е част от културната памет на града и място за поклонение пред делото на именити български радетели за свобода като Захари Стоянов, Любен Каравелов, Стефан Караджа, Драган Цанков, Тонка Обретенова и мн. др.

В края на 19 и началото на 20 век Русе е най-развитият индустриален и търговски център на Третата българска държава. В началото на 21 век пък, като кръстопът на паневропейски транспортни коридори, областта е ключова дестинация на Дунавския и Черноморския регион и играе важна роля в трансграничното сътрудничество. На 10 км от Гюргево през реката и на 70 км от румънската столица Букурещ областта има пряк достъп по Дунава до още 13 европейски страни. От национална периферия тя постепенно се превръща в оживен европейски център.

Да се представим на нашите съседи

Своята неповторима атмосфера Русе дължи на многообразието от култури и етноси, които по подобие на изящно орнаментираната архитектура оставят своя автентичен отпечатък в облика на многоликия град. Космополитният дух впечатлява Нобеловия лауреат за литература Елиас Канети, който пише, че в началото на 20 век в Русчук „живееха хора от най-различен произход и само за един ден можеха да се чуят седем-осем езика“. В това пъстро ежедневие представителите на различните култури се самоопределят като русчуклии и съжителстват хармонично. Кварталите на евреи, арменци и турци се издигат редом с българските квартали и православни храмове. Врати отварят католическа и арменска църква, синагоги и джамии.

Този своеобразен „микрокосмос“ характеризира областта и днес. Тя е населявана от 266 157 души. 81,4% от жителите на областта се самоопределят като представители на българската етническа група, 13,2% декларират принадлежността си към турския етнос, а 3,0% принадлежат към ромската етническа група. Преобладаващото вероизповедание е източноправославно християнство.

Културният профил на областта се допълва от туристи и гости, чието присъствие се възприема като неразделна част от нейната атмосфера. Привлечени от принадлежността ѝ към българо-румънския трансграничен регион, както и от възможностите за круизен транспорт по поречието на Дунав, туристите обогатяват пъстротата и културното ѝ многообразие.

Мултикултурната специфика определя стиловете на живот в региона. Едно от най-значимите културни събития е провеждането на Международния фестивал „Мартенски Музикални Дни“. Основан през 1961 г., всяка година през месец март фестивалът превръща Русе в една от най-желаните културни дестинации в България и Югоизточна Европа. На сцената на авторитетния форум, утвърдил се и като престижна традиционна емблема, са се изявявали музикални артисти от европейски и световен мащаб като Шостакович, Рихтер, Мазур, Рождественски, Нойман, Башмет и редица други. Ежегодно в Русе се провежда медиен фестивал „Българската Европа“, Национална джаз-среща, Фолклорен празник „Златната гьдулка“ и др. Потенциалът за развитие на Русе като дестинация за културен и семеен туризъм е акцент на изложението „Уикенд туризъм“. Разнообразният календар от събития и празници се допълва от провеждащия се в края на юни традиционен Русенски карнавал. В рамките на три дни градът слага маската на веселието и предлага на своите жители бягство от еднообразието на делничните дни. Маскарадни шествия, конкурси, танци и множество игри са само част от пъстрата програма на лятната атракция, в която вземат участие малки и големи.

Всяка година от 2002 г. насам на 6 май (Гергьовден) русенци отбелязват тържествено празника на своя град. Патронът-закрилник и покровител на градовете близнаци Русе и Гюргево е Св. Георги, чиято памет се почита на този ден от двете страни на Дунава.

Да покажем на съседите наши любими места

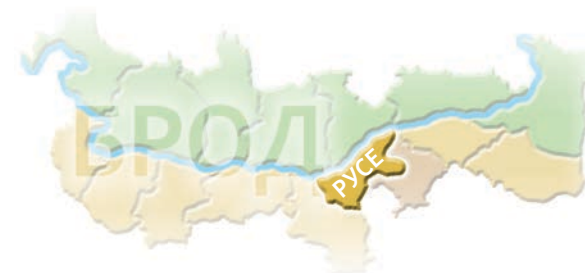
Любимите места, които русенци с удоволствие показват на своите гости, са много – централната градина и парковете, дванадесетте улици, които като слънчеви лъчи се вливат в Площада на свободата, великолепната сграда на Регионалната библиотека, алеите пред изящните сгради на театъра и операта, кафенетата по улица „Александровка“, крайбрежните пасажи до пристанището, сянката на ухаещите липи край хотел „Дунав плаза“ през пролетта, Регионалният исторически музей, който чрез своите колекции е пресъздал близо 20-вековната история на тези земи, кампусът на Университета със своята колонада и уникални зелени площи. При красивата сграда с Часовника насрочват срещите си всички поколения русенци, защото са свикнали той да отмерва ритъма им на живот и защото в непосредствена близост се намират както административните служби, така и местата за отдих. Свободното си време през лятото русенци посвещават на разходки по Дунавската променада, която ги отвежда до Парка на младежта, разположен по цялото протежението на реката край града.

Гражданите на област Русе с гордост придружават своите гости до Ивановските скални църкви. Манастирските комплекси за издълбани на различна височина в скалите на каньона на река Русенски Лом и са един от деветте български обекта, включени в списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО. Скалният манастир води началото си от XII век, когато начело на Второто българско царство са братята Асен и Петър. Запазените стенописи в манастира в Иваново са уникални по своята същност и носят печата на върховите постижения на средновековното българско изкуство. От същия период датира и скалният манастир край Басарбово, който бил обитаван от Свети Димитър Басарбовски. В непосредствена близост до Русе се намират и останките от най-големия средновековен град с крепост край река Черни Лом в района на Поломието – археологическият резерват Червен. Спираците дъха високи и стръмни скали опасват селището и са го предпазвали от нападатели. Червен достига своя връх през XIV век, когато се превръща в средище на желязодобива и ковачеството.

Редом до неповторимото културно-историческо наследство на града-наследник на Приста, Руси и Русчук, областта се отличава с величествените си придунавски местности и спираците дъха равнинни пейзажи. Природен парк „Русенски Лом“ включва обширни земи по поречието на реките Черни, Бели, Малки и Русенски Лом. Природният парк съчетава по уникален начин природни и културни забележителности: девствената гора Батаклията, скални колоси, пещерата Орлова чука, скалните манастири при селата Крепа, Нисово, Сваленик, Красен, Божичен, Писанец, Иваново. Поломието привлича и с ароматните си люлякови местности. Според познавачите люляците показват местоположението на някогашните селища, в които люляците са развъждани заради красивите си цветове и дъхави клони. Съществува предание, че именно долините на Ломовете са родината на този прекрасен храст.

Да представим на съседите наши водещи организации

Стимул за развитието на областта е географското положение, наличието на висококвалифицирана работна сила, разнообразният профил на икономическата дейност, както и сътрудничеството в рамките на трансграничния регион. Водеща позиция заема секторът на услугите, последван от индустриалния и аграрния сектор. Определящи за икономическото развитие на областта са предприятията, опериращи в сферата на металургия, машиностроене и металообработване, химическа, текстилна, шивашка и хранително-вкусова промишленост. Лидери в сферата на химическата промишленост са „Оргхим“ (производство на бои и лакове) и „Приста Ойл“ (производство на моторни и индустриални масла). Двете предприятия развиват дейността си не само в България, но и на международните пазари. Сред водещите русенски фирми се нареждат още „Мегахим“, „Аристон С“, „Арда“, „Винпром-Русе“ и др.

С присъединяването на България към ЕС областта се превръща в привлекателно място за инвеститори от Израел, Германия, Испания, Франция, Австрия и др. Секторът на търговията и услугите претърпя промяна, след като през последните години водещи търговски вериги, сред които „Кауфланд“, „Билла“, „Лидл“, „Карфур“, „Практикер“, „Мосю Бриколаж“, „БауМакс“, „Технополис“ и „Техномаркет“ разкриха свои обекти в Русе. Заводи на „Монтюпе“, „Спарки“, автосалони на „Тойота“, „Фолксваген“, „Опел“ и „Крайслер“ разкриха нови работни места. В момента се строи многофункционална спортна зала, в която ще се провеждат спортни състезания, концерти и конгресни форуми.

Река Дунав дава своето отражение върху стопанското развитие на града. Тук се намира най-голямото пристанище в българския участък на реката. То е включено в паневропейските транспортни коридори VII и IX. Русенската корабостроителница е компания, оперираща в сферата на строителство, кораборемонт, преоборудване и модернизация на речни и морски търговски кораби. В близост до Русе има и летище, възстановяването на чиято дейност е с приоритетно значение за регионалното развитие. Туристическата дейност също е структуроопределяща за областта. Благодарение на развитието на круизния туризъм Русе остава свързан с идеите и традициите, предавани по реката. Една от най-големите туроператорски фирми, притежаваща кораби за круизен речен туризъм, е „Дунав Турс“.

Област Русе е и притегателен образователен център. Русенският университет е единственото държавно висше училище, в което над 10 000 студенти се обучават по 47 бакалавърски, 72 магистърски и 43 докторски програми. Със своя диверсифициран академичен профил в почти всички сфери на научното знание той се е утвърдил като водеща образователна и научно-изследователска институция, чиято запазена марка е респектът към традицията и нововъденията. През 2002 г. в партньорство със Стопанска академия Букурещ и германски университети тук е създаден единственият в Югоизточна Европа Българо-румънски интеруниверситетски Европа център (БРИЕ), където международни магистърски програми вече са изучавали над 200 студенти от 13 страни.

Да кажем на съседите защо Елиас Канети означава много за нас

Нобеловият лауреат Елиас Канети е роден на 25 юли 1905 г. в Русчук в семейството на сефарадски евреи, изгонени от Испания през 1492 г. Предците им се преселват тук от Отомански Адрианопол. Елиас прекарва 6 години от детството си в дунавския град. През 1911 г. фамилията се установява в Англия. Една година по-късно бащата Жак Канети внезапно умира. Майката, Матилда Ардити, се премества с тримата синове първо в Лозана, а после във Виена. Тя настоява Елиас да изучава немски и го обучава ежедневно. Дотогава той вече е овладял ладино – майчиния си език, български, английски и френски. После семейството отново се мести – от 1916 до 1921 – в Цюрих, до 1924 – във Франкфурт, където Елиас завършва средното си образование. Връща се във Виена, за да изучава химия. През 1929 г. придобива докторска степен, но никога не е работил като химик. Годините във Виена го свързват завинаги с философията и литературата. През 1938 г. след анексирането на Австрия от нацистка Германия той се установява във Великобритания, където живее до 1970. През последните 20 години от живота си той се посвещава на творческа дейност в Цюрих.

Прекарал едва първите шест години от живота си в крайдунавския град, писателят оставя трайна следа в историята и културата на Русе по същия начин, както Русчук завинаги намира място в най-съкровените му спомени за детството и пъстрия живот до Дунава. Малкото момче е запленило от многото култури и езици, които огласяват улиците на града. В автобиографичната си книга „Спасеният език“ той пише: „Всичко, което преживях по-късно, вече се беше случило в Русчук“.

„Спасеният език“, „Маси и власт“, „Факел в ухото“, „Гласовете от Маракеш“, „Тайното сърце на часовника“ – това са само част от произведенията на автора, който може да бъде определен като гражданин на Европа с произход от Русе. През 1981 г. творчеството на писателя е увенчано с едно от най-големите признания – Нобелова награда за литература. Той е отличен и с награда „Франц Кафка“, както и с Големия орден за заслуги на Федерална република Германия. На 14 август 1994 г. в Цюрих, Швейцария, писателят приключва земния си път, оставяйки огромно духовно наследство на света, преведено на 25 езика.

Присъствието на космополитната личност на Елиас Канети е основна характеристика от културната идентичност на Русе. На негово име е кръстено средно училище в Русе. През 1992 г. е създадено Международно дружество „Елиас Канети“, което се помещава в Австрийската библиотека. Международното дружество получава като дарение от дъщерята на Елиас Канети семейната търговска къща на ул. „Славянска“ 12, описана в автобиографичния роман „Спасеният език“. Площадът, водещ към улица „Славянска“, също носи името на нобелиста. В сътрудничество с Международно дружество „Елиас Канети“ Община Русе учредява литературна награда на името на нобелиста по повод 100-годишнината от рождението му. Местните власти и гражданското общество работят за създаване на музей в родната къща на Елиас Канети.

Да разкажем на съседите една наша история

Една от най-романтичните русчушки легенди е посветена на една къща, изправена на брега на голямата река. Митът разказва за валията на Дунавския вилает – Мидхат паша, който силно се влюбил в съпругата на тогавашния пруски консул Мориц Калиш – Мария Калиш. Русенци наричали красивата дама Калиопа – на името на древногръцката муза на епоса, красноречието и науката. В знак на силната си любов Мидхат паша искал да подари на Калиопа прекрасна двуетажна къща с великолепен изглед както към града, така и към брега на Дунав. За да не накърнява името и честта на възлюбената си, той решил да не прави този жест явен и пред очите на русенската общественост, затова организирал състезание по стрелба по гълъби, в което имали право да участват само жени. Така, в един слънчев ден на 1864 г., русчуклии били привлечени от съревнование между жени, облечени в най-красивите си одежди. Според преданието патроните на всички участнички били халосни, а само на Мария Калиш – Калиопа били истински. Нещо повече – за да е сигурен в триумфа на Калиопа, Мидхат паша наредил на един войник тайно да стреля вместо дамата. По този начин Калиопа получила разкошната къща от валията и тя се превърнала в място за усамотение на двамата.

Любовта между красивата Мария и губернатора възниква в ключов период от развитието на Русчук, когато процъфтява градска култура от нов тип: организират се балове и карнавали, които утвърждават многообразието от културни традиции и тяхното влияние върху местната идентичност. Това е времето, когато в Русчук отварят врати първите консулства, а с тях в града навлизат нови идеи за модернизация и реформиране.

Легендата разказва, че любовта между двамата има трагичен финал. След като Мидхат паша бил върнат в Цариград, на негово място е изпратен нов валия. Той много харесал къщата на Калиопа и решил, че трябва да стане негова. Не след дълго Мария била намерена мъртва.

В дома, около който се носят легенди, се помещава консулството на Прусия, а след Освобождението той става собственост на богат търговец на име Стефан Камбуров. По негова покана през 1886 г. в Русе пристига известният австрийски живописец Шарл Шаусберг, който изписва стените и тавана на втория етаж от къщата. Представителното положение на Камбуров като част от русенския елит, както и богато обзаведената с луксозни мебели, музикален салон и красиви прибори къща са причините, поради които днес тази обвита с мистерия сграда приютява единствения у нас Музей на градския бит и култура. Вторият етаж пресъздава атмосферата в богат градски дом с характерни помещения, обзаведени с мебели от Германия и Австрия. Запазени в оригиналния си вид са и стенописите на Шаусберг. Сред русенци домът все още е известен като Къщата на Калиопа. Всеки, който прекрачи прага ѝ, се надява да види портрет на митичната красавица, но липсата на каквато и да е снимка на Калиопа още повече подсилва легендите за нейната харизматичност. В градския фолклор съществува поверие, че който посети Къщата на Калиопа, ще се радва на щастлива и дълга любов.

